

Bijlage 1 leerlijn theater Thema Utopie Groep 5-6

(Bewerking uit: *Improviseren kun je leren, handleiding voor spel en theater*. Henk Hofman. Pheadon 1990)

Deel 1. Gedragsregels

1. Henk Hofman heeft in zijn publicatie drie gedragscodes voor de veiligheid in het dagelijks leven omgezet in gedragsregels bij improvisatieoefeningen. Bespreek aan de hand van deze bijlage met het fragment uit het boekje *Improviseren kun je leren* van Henk Hofman, met de leerlingen waar ze op kunnen letten bij het improviseren van een scene.

Drie gedragscodes voor veiligheid in het dagelijks leven	Drie gedragscodes bij improvisatieoefeningen
a. Wees voorzichtig.	a. Wees niet voorzichtig.
b. Bij twijfel: Nee.	b. Bij twijfel: Ja.
c. Kijk goed uit. (Probeer je voor te bereiden op wat gaat komen.)	c. Kijk niet uit. (Plan niet.)

Bovendien: Zorg dat de spelpartner een leuke tijd heeft.

2. Bespreek deze codes met de leerlingen en kijk of ze voorbeelden kunnen geven uit het dagelijks leven.

Bij improvisatiespel moet je dus eigenlijk omdenken. In het dagelijks leven kan het gevaarlijk zijn niet goed op te letten en niet voorzichtig te zijn. Bij toneelspel en improvisatiespel is het allemaal fantasie en levert het geen gevaar op fouten te maken of minder aandacht te besteden aan wat goed of fout is wat je doet. Dus het hoeft niet altijd adequaat, origineel of technisch goed uitgevoerd te zijn. Het gaat om het samenspel. Het accepteren van elkaars ideeën en spelaanbod. Improviseren begint met kijken en luisteren. Aanwezig zijn in het moment. En dan maar kijken hoe het spel loopt.

Deel 2. Hoge status - lage status.

1. Bij improviseren wordt soms gebruik gemaakt van het aannemen van een hoge status en/of lage status. De status die je aanneemt heeft invloed op de fysieke transformatie en spelgedrag.

Let op: Status in drama heeft niets te maken met de maatschappelijke positie, maar juist met de 'dramatische' positie. Een baas kan een lage status aannemen en een knecht een hoge. Maar om het voor de leerlingen eerst duidelijk te maken gebruiken we toch onderstaande uitleg.

Denk bij een hoge status aan bijvoorbeeld: de koning, een directeur of een topsporter. Met karaktereigenschappen of houdingen als: zelfverzekerd, arrogant en belangrijk.

Denk bij een lage status bijvoorbeeld aan: een klein kind, een slaaf, een bediende. Met karaktereigenschappen of houdingen als: verlegen, onzeker en zenuwachtig.

2. In de kring. Probeer onderstaande houdingen en manieren allemaal uit en combineer meerdere houdingen en manieren. Of overdrijf ze heel erg.

Laag:

- Voeten naar binnen gedraaid
- Weinig ruimte innemen
- Gebaren naar het lichaam toe, of aan het lichaam
- Springerige bewegingen maken
- Je hoofd bewegen als je spreekt
- Kort in-en uit ademen
- Een korte stotende 'euh' voor of halverwege de zin.
- Lachen met je boventanden of tegen je onderlip gedrukt
- Kort aankijken, je ogen afwenden en nog even snel terug kijken.

Wat voor gevoelens komen hierbij op? Zijn er nog meer houdingen of manieren te bedenken?

Hoog:

- Voeten naar buiten gedraaid
- Veel ruimte innemen
- Gebaren van lichaam af
- Vloeiende bewegingen maken
- Je hoofd stilhouden als je spreekt
- Diep in- en uit ademen.
- Een lange 'euh' voor of halverwege de zin.
- Lachen met veel tanden bloot
- Lang oog contact maken

Hoe voelt dit? Zijn er nog meer houdingen of manieren te bedenken?

3. Doe om het te oefenen in spel de volgende simpele opdrachten.

- Eenvoudige dialoog.

Vorm tweetallen. Ze gaan aan de hand van de onderstaande dialoog verschillende combinaties van status uitproberen. Hoog - Hoog, Laag - Laag, of Hoog- Laag.

A: Goedemorgen

B: goedemorgen

A: Hier ben ik

B: ik zie het

- De regels.

Stel met elkaar regels op voor de theaterlessen of gebruik de klasserregels. Schrijf ze op. Vraag een aantal leerlingen de regels vanuit verschillende statussen voor te lezen aan de groep. Bijvoorbeeld eerst neutraal, dan met een lage status en daarna met een hoge. Kijk hoe ver je de houdingen kunt uitvergroten. Bespreek het na.

4. Bekijk ook [het filmpje van Theaterlokaal](#) over theatersport en improvisatie:

Kijk voor meer informatie in de [Toolbox Theater](#)).